

Bosbeheren = investeren

Één van de eerste zaken die mij zijn bijgebracht in mijn studie is dat bosbeheer toch vooral een zaak is van visie en vooruit zien. Daar volgde automatisch uit dat bosbeheer vraagt om investeringen en om consequent beleid. Maar daar lijken we ons in het Nederlandse bosbeheer niet meer druk om te maken.

In plaats daarvan maken we nu gebruik van het bos dat onze grootouders hebben aangelegd, en we eten gerust die investeringen op. Sinds de jaren '90 voeren we een uitkapachtig beheer en hopen dat de natuurlijke verjonging de rest doet. We hopen dat we weer een bos krijgen dat zal voldoen aan de verwachtingen van volgende generaties in de samenleving. Echter, door dit vrijwel overal in gelijke vorm toe te passen ontstaat juist een minder divers Nederlands bos. Vaak ontstaat een uitgehold bosbeeld, met een schaarse verjonging van meestal berken en eiken. De kwaliteit van deze verjonging is vaak ook nog erg slecht. De slechte opkomst van verjonging is te zien in resultaten van het Meetnet Functievervulling (MFV). 12% van het bos bevindt zich nu al in een ijle boomfase. Daarnaast laat MFV zien dat de gemiddelde leeftijd van het Nederlandse bos in slechts 22 jaar is toegenomen van 40 naar 57 jaar (zie figuur). We gaan dus richting een ouder bos, waarin onvoldoende verjonging plaatsvindt. Voor een duurzaam bosbeheer op lange termijn moeten we weer kiezen voor aanplant van hoge kwaliteitsboomsoorten en herkomsten.

Nu is het zo dat een groot deel van de oude generatie van grove dennen niet van goede kwaliteit is, maar deze wordt toch verjongd. Dus we kiezen er dan voor om verder te gaan met slecht genetisch materiaal. Nederland schiet te ver door met dit uitkapachtig bosbeheer, en erg geïntegreerd is dit niet want de functie 'grondstoffen voor later' wordt genegeerd. Te vaak wordt getracht om op opstandsniveau te realiseren wat alleen op bosniveau mogelijk is.

Bovenop dit uitkapbeheer komt nog een overheid die niet consequent is in haar investeringen. Complexe monitoringsystemen zijn kennelijk nodig om de vele doeltypen in de gaten te houden. Daarnaast gaan deze subsidiesystemen ook nog eens regelmatig op de schop: dit

foto Gert-Jan Nabuurs

Een typisch Nederlands bos: een heidebebossing van rond 1930 waarin is uitgekapt en waarin gekozen is voor natuurlijke verjonging.

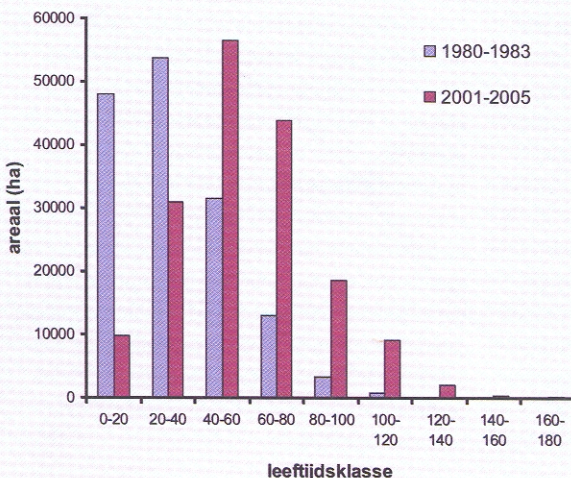
is al gebeurd bij Effect Gerichte Maatregelen en het Programma Beheer. Daarnaast ging de uitvoering nog eens van de centrale overheid naar de provincies. Dit helpt allemaal niet bij het uitvoeren van een langetermijnvisie. Boseigenaren en beheerders zijn zeker van goede wil, en voorzien van gedegen kennis en ervaring, maar ook zij zijn soms het spoor bijster. De subsidie is dan soms meer een aanjager voor keuzes dan ondersteunend.

In de huidige economische crisis is even de grondstoffenvraag afgekoeld, maar zodra de wereld weer uit het dal klimt, dan zal deze vraag weer snel toenemen. Juist als klein land is het dan belangrijk om zelf ook in je grondstoffen te kunnen voorzien. En hiervoor zijn investeringen nodig. We moeten weer meer naar bewuste aanleg en inplant van de nieuwe bosgeneratie door gebruik van kwaliteitsherkomsten. Tevens horen daar goede analyses van beheerregimes bij. We moeten serieus overwegen om in een deel van ons bosareaal functies weer ruimtelijk te gaan scheiden. Van

alles een beetje is in één opstand niet altijd de juiste keuze.

Natuurlijke verjonging is soms de juiste keuze en financieel zeer gunstig indien er ook een gedegen vervolgtraject is. Maar vaker dan nu moet gekozen worden voor inplanten met kwaliteitsherkomsten. Dit is eenvoudig te stimuleren, en eenvoudig te monitoren (minder overhead). Met kwaliteitssoorten en -herkomsten van eik, linde, kers, beuk, populier, es, els, iep, haagbeuk, grove den, douglas en lariks is dan ook nog eens een veel diverser bos te realiseren. Exoten passen hier soms ook in, en hebben allen hun specifieke natuurwaarden. En dit diverse bos zal zich makkelijker aan klimaatverandering aanpassen dan wanneer overal het zelfde uitkapbeheer wordt gevoerd met een beperkt assortiment boomsoorten. Hoog tijd dus voor investeren. De pioniersoorten hebben hun werk gedaan, nu is het tijd voor een hogere kwaliteit in de vervolggeneratie.

Gert-Jan Nabuurs, European Forest Institute
gert-jan.nabuurs@efi.int

Leeftijdsklassenverdeling van het naaldbos in Nederland begin jaren tachtig en zeer recent (Bron: Meetnet Functievervulling)